

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev socialnih in delovnih kompetenc: kako zagotoviti dobre izide?

Liljana Rihter, Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani,

Ptuj, september 2020

TEME

- Komu je namenjena aktivacija, čigavim ciljem sledimo?
- Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc
 - Vidik strokovnih delavcev
 - Vidik uporabnikov
- Kako zagotoviti dobre izide?

Komu je namenjena aktivacija, čigavim ciljem sledimo?

- Razširjenost diskurza o aktivaciji
- Širjenje načel aktivacije s področja zaposlovanja na področje socialnega varstva – socialna aktivacija (kakšne so razlike?)
- Izhodišče aktivacije: posameznik (različni pogledi – pogojevalna dimenzija aktivacije vs. podporna dimenzija)
- So cilji socialne aktivacije prilagojeni posameznikom?

Komu je namenjena aktivacija, čigavim ciljem sledimo?

Zakaj je pomembno upoštevati
posameznika?

- Večja pripravljenost za sodelovanje
- Večja motivacija
- Boljša samopodoba ob uspehu

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

- Eden od vidikov/aktivnosti (socialne) aktivacije
- Pogosto vpeljan kot posledica potreb na trgu dela (trg dela potrebuje kompetentne, usposobljene ljudi za delo)
- Kako ga doživljajo strokovne delavke in delavci in kako uporabniki (rezultati dveh fokusnih skupin s po sedmimi udeleženci)?

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje strokovnih delavk in delavcev (UD, CSD):

- Odločitev za usmerjanje na podlagi pogovora, poznavanja izobrazbe, zaposlitvenih ciljev, sposobnosti, motivacije (napotitev k poklicnim ali rehabilitacijskim svetovalcem)

upoštevanje potreb na trgu dela, razpoložljivih izobraževanj

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje strokovnih delavk in delavcev (UD, CSD):

- Opažajo pasivnost, nezainteresiranost, nemotiviranost uporabnikov za vključitev, težave na osebnostnem področju, težave v duševnem zdravju, nepoznavanje namena storitev
- Upoštevanje smernic za vključevanje določenih ciljnih skupin; doktrine dela z dolgotrajno brezposelnimi in delodajalci

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje strokovnih delavk in delavcev (UD, CSD):

- Pomen vključenosti za uporabnike, spodbujanje k razumevanju, da je delo vrednota, ozaveščanje o pomenu iskanja službe; motiviranje, spodbujanje
- Ovire: časovni obseg svetovanja (prekratek), nabor vsebin izobraževanj (ozek), strukturne razlike med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili, nekonsistentnost in nestalnost ukrepov APZ, slaba infrastruktura (prevoz, IKT)

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje strokovnih delavk in delavcev (UD, CSD):

- Učinki so različni: pozitivni (zadovoljena potreba po pripadnosti, izobrazba, ki omogoča širši nabor potencialnih zaposlitev); negativni (prehitro podajanje znanj, uporabniki težje sledijo, dolgotrajnost postopkov, občutek, da znanje ni pomembno, neizpolnjenost pričakovanj)

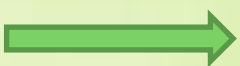
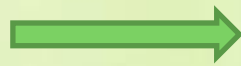
Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje uporabnic in uporabnikov:

- malo izkušenj pred vključitvijo v program SA (brezplačni tečaji ZRSZ)
- zaznavanje, da so strokovne delavke omejene glede upoštevanja želja (mala raznolikost tečajev)
- **zadovoljstvo** z delom strokovnih delavk povezano predvsem z oceno odnosa (velik pomen **korektnega odnosa**), **upoštevanja želja**

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje uporabnic in uporabnikov:

- nekaterim **vklučitev** v SA predstavljena kot **obvezna** **manj zadovoljni**
- če je **vklučitev** predstavljena kot **prostovoljna** **večja motivacija**

Meni ni bilo na CSD nič zagroženo, z ničemer, ampak mene je pravzaprav motiviralo, en občutek tisti, če mi ne bo všeč, lahko odidem in tu sem se počutila potem - če mi ne bi šlo, če bi me zdravstvene težave toliko ovirale, da še imam vedno možnost, da rečem pač, da se ne grem. Ampak saj pravim, gospa je bila vztrajna, me je prepričala, da naj probam, se malo družim... Samo pozitivno lahko rečem. (5.53)

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Izkušnje uporabnic in uporabnikov:

- po vključitvi je **zadovoljstvo** z izkušnjami povezano s **sodelovanjem s strokovno delavko** (odnos, dosegljivost, zavzetost, občutek slišnosti in upoštevanja, priložnost raziskati, kaj si oseba želi), **sodelovanjem z ostalimi v skupini** (občutek domačnosti, druženja, razširitev socialne mreže)
- uspešnost povezana z začetno željo in motivacijo

Usmerjanje v izobraževanje za pridobitev kompetenc

Strokovni delavci in delavke razumejo aktivacijo bolj v smislu **pogojevalne dimenzije**, čeprav so razvidni tudi elementi krepite moči; **uporabniki** pa si želijo ukrepov v smeri **podporne dimenzije**.

Kako zagotoviti dobre izide?

- Dejavnosti aktivacije, ki niso usmerjene zgolj v aktivacijo za zaposlitev, ampak tudi v pristop vključujoče aktivacije
- Pomen procesa dela (in ne nujno vrste ukrepa): zagotoviti vodjo primera, delo po konceptu izvirnih delovnih projektov pomoči, zapis individualiziranega načrta, koordinacija deležnikov, ki sodelujejo v storitvah za uporabnika v t. i. one stop shop, stalna podpora uporabniku

Kako zagotoviti dobre izide?

- Trenutni sistem SA v Sloveniji ne vključuje vodje primera, individualni načrt se naredi na ravni izvajalca storitve; smiselno bi bil že prej; **kdo je / bo vodja primera?**
- Vključujoča ali inkluzivna aktivacija multidimenzionalnost (horizontalna koordinacija med različnimi politikami in sektorji); multi-akterji (različni akterji z raznolikimi znanji in izkušnjami), multi-nivojska (različni nivoji upravljanja)

Kako zagotoviti dobre izide?

- Pomembno usposabljanje strokovnjakov (o družbenih spremembah, procesih pomoči)
- Pomen motiviranja uporabnikov: ustrezno vzdušje, ugotavljanje potreb oseb, skupno načrtovanje ciljev programa in aktivnosti, spodbujanje (in ne pogojevanje)
- Pomen časovne razpoložljivosti strokovnih delavcev
- Sprotno spremljanje izvedbe načrta in stalna podpora

Kako zagotoviti dobre izide?

- Velik pomen pogovora in odnosa strokovne delavke: uporaba načel in konceptov socialnega dela - krepitev moči, participacija uporabnikov, sodelovanje z njimi, in soustvarjanje rešitev.
- Človeku se je potrebno pridružiti v njegovi resničnosti, upoštevati potrebe in želje ter raziskovati in ustvarjati nove možnosti

Kako zagotoviti dobre izide?

- Nujen **ustrezen sistemski okvir**, da bodo strokovne delavke in delavci imeli dovolj časa za poglobljene pogovore in ustrezno pomoč in podporo uporabnikom ter spremljanje njihovega napredka.

Viri

- Andersen, T. (1996). Language is not innocent. V F. W. Kaslow (ur.), Handbook of relational diagnosis and dysfunctional family patterns (str. 119–125). New York: John Wiley and sons.
- Anderson, H., & Gehart, D. (ur.) (2007). Collaborative therapy: relationships and conversations that make a difference. New York, London: Routledge.
- Čačinovič Vogrinčič, G., Kopal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2015). Vzpostavljjanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič G. & Mešl, N. (2019). Socialno delo z družino: Soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Eichhorst, W, Kaufmann, O. & Konle-Seidl, R. (2008). Bringing the Jobless into Work? Experiences with Activation Schemes in Europe and the US. Berlin Heidelberg: Springer – Verlag.
- Eversberg, D. (2016). Beyond Individualisation: the German 'activation toolbox'. Critical Social Policy, 36(2), 167-186.
- Evropska komisija (b.d.). Izobraževanje in usposabljanje odraslih v Evropi: povečanje dostopa do priložnosti za učenje. Pridobljeno 15.12.2019 s http://www.eurydice.si/publikacije/Izobra%C5%BEevanje-in-usposabljanje-odraslih-v-Evropi_Pove%C4%8Danje-dostopa-do-prilo%C5%BEnosti-za-u%C4%8Denje-SI-HI.pdf?_t=1554920317

Viri

- European Social Network (2019). Tools for inclusive activation. Improving the social inclusion of people furthest from the labour market. Brussels: European Social Network. Pridobljeno 15.12.2019 s https://www.esn-eu.org/sites/default/files/publications/IA_final_interactive.pdf
- Fausel, D.F. (1998). Collaborative Conversations for Change: A Solution Focused Approach to Family Centered Practice. *Journal of Family Strengths*, 3 (1), 59-73.
- Hansen, H. C., & Natland, S. (2017). The working relationship between social worker and service user in an activation policy context. *Nordic Social Work Research*, 7(2), 101-114.
- IASSW (b.d.b.). Global definition of social work. Pridobljeno 24.10.2019, s <https://www.iasstw-aiets.org/global-definition-of-social-work-review-of-the-global-definition/>
- Madsen, W. C. (2007). *Collaborative therapy with multi-stressed families* (2. izdaja). New York: The Guilford Press.
- Madsen, W. C. (2014). Taking it to the streets: family therapy and family-centered services. *Family Process*. 53(3), 380–400.
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. (2017). Javni razpis za sofinanciranje projektov "Razvoj in izvajanje dolgih programov socialne aktivacije ter povezovanje z zaposlitvenimi programi". Pridobljeno, 12. 1. 2020 s http://www.mdds.gov.si/si/o_ministrstvu/javne_objave/javni_razpisi_in_javna_narocila/?tx_t3ja_vnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1047

Viri

- Moreira, A., & Lodemel, I. (2014). Governing Activation in the 21st century: A (hi)story of change. V Lodemel, I., Moreira, A. (ur.), Activation or workfare? Governance and the neo-liberal convergence (str. 289-326). Oxford, New York: Oxford University Press
- Radovan, M. (2017). Seminar za mentorje. Pridobljeno 15.12.2019 s http://www.jakrs.si/fileadmin/datoteke/Nova_spletna_stran/Bralna_kultura/Vkljucujemo_in_aktiviramo_/Seminarji/Seminar_2017/PPT_in_izrocki/2-_Marko_Radovan.pdf
- Shazer, S. de, & Berg, I., K. (1997). What works? Remarks on the research aspects of solution focused brief therapy. *Journal of Family Therapy*, 19, 121–124.
- Statistični urad Republike Slovenije (2019a). SiStat. Osnovne tabele. Udeleženci v programih nadaljnega izobraževanja po vrstah programov, Slovenija, letno. Pridobljeno 15.12.2019 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/HITRE_Repozitorij/HITRE_Repozitorij/H109S.px/table/tableViewLayout2/
- Statistični urad Republike Slovenije (2019b). Osnovne tabele. Delež odraslih v starostni skupini 25–64 let, udeleženih v formalnem ali neformalnem izobraževanju (%), Slovenija, večletno. Pridobljeno 15.12.2019 s https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/HITRE_Repozitorij/HITRE_Repozitorij/H110S.px/table/tableViewLayout2/
- Trbanc, M., Smolej Jež, S., Lebar, L., & Dremelj, P. (2015). Podlage za pripravo in zagon programov socialne aktivacije. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
- van Berkel, R., & van der Aa, P. (2005). The marketization of activation services: a modern panacea? Some lessons from the Dutch experience. *Journal of European Social Policy* 15(4), 320-342

-
- Hvala za pozornost.